

Asociace
pro mezinárodní
otázky
Association
for International
Affairs

Newsletter

Blízkovýchodní program 6/2010

Červen 2010

Měsíčník o dění na Blízkém východě

V tomto vydání najdete

A trap was set and the Israelis were caught

Egyptské volby vo výnimočnom stave

Ruská vojenská podpora Sýrii

Přehodnotí USA plán na stažení svých vojsk z Iráku?

Izraelský parlament projednává kontroverzní protiteroristický zákon

Asociační dohoda mezi Sýrií a EU

Minianalýzy

A trap was set and the Israelis were caught

Jan Hájek

Israeli Navy commandos were sent to halt the „Gaza flotilla“ in order to prevent it from delivering its proclaimed humanitarian aid for Gazans. Israeli army sent its troops onto six ships with nearly 700 activists on boards. After activists ignored Israeli calls to turn back from heading to Gaza, the IDF stormed activists' ships and met unexpected and heavy resistance, mainly from the ferry Mavi Marmara sailing under the Turkish flag. The attack resulted in killing of civilians by the Israeli soldiers.

Israel found itself again under heavy condemnation from the international community. The most problematic effect of the Israeli activity is not a violation of the international law, but degradation of the Israeli-Turkish relations. Israel is concerned that its actions may lead to sever diplomatic rifts with its “friendly” neighbour. Another side effect of the IDF's action is the fact that Hamas has become the real winner of the game. Hamas was in a win-win situation and knew that even if the convoy did not reach Gaza, it would triumph and would be able to pride itself with committing to non-violent resistance. Moreover, immediately after the attack, Hamas requested opening of the Rafah crossing with Egypt, which Cairo eventually agreed upon.

There are several reasons to the “failure” of the IDF’s action and it is not possible to start with blaming the army. Soldiers were ordered to board the ships, which they did. Soldiers were also ordered to use life ammunitions only in case their lives were threatened. This condition can be easily proved by video footage that Israeli army made during the operation. Some of the IDF’s soldiers were provided with non-lethal paintball guns, but these were not sufficient against activists with knives and batons. And as the soldiers were outnumbered by well prepared activists, they simply had to use their guns in self-defence. There is no doubt that the Turkish soldiers would do the same. Still, it will not be easy to explain to the international community why nine civilians died, especially when casualties are counted on the side of Israel’s friend in the region. It is now obvious that Israel was caught in a long time prepared trap. The Israeli soldiers later stated that they were not ready for such an assault and were caught by surprise. The question is how reliable the intelligence information was before the assault operation. But when we consider the final results, it is more likely that soldiers were not aware of how well armed the activists were. The element of surprise was also diminished, according to some activists’s testimonies, IDF’s boats were harassing the activist’s ships six hours before the assault.

It is of course obvious that Israel should have chosen another way of halting the ships. One of the activists admitted that he wanted to become a martyr. We can say that some of the activists were exactly waiting for what Israel gave them. Negative impacts of the event for Israel are that first, it is on the verge of losing its friend in the region, secondly Hamas scored an easy victory, thirdly the IDF suffered humiliation when videos showed soldiers being tossed away from the deck and finally, this situation as a whole will probably not ease the continuation of peace talks.

Egyptské voľby vo výnimočnom stave

Nataša Kubíková

Témou číslo jedna predchádzajúceho mesiaca sa v Egypte stalo obnovenie zákona o výnimočnom stave s platnosťou na dva roky. Pod rúchom boja proti terorizmu v Egypte vládne výnimočný stav od zavraždenia bývalého prezidenta Anwara Sadáta islamskými extrémistami z hnutia Džihád v roku 1981. Aj teraz, 29 rokov po atentáte v tejto africkej krajine silne rezonuje otázka konfliktu medzi nábožensky motivovanými bojovníkmi svätej vojny a v ich očiach skorumpovaným a nelegitímnym režimom. Súboj faraónskych titanov sa ale v tomto a ďalšom roku presunie aj na volebnú pôdu. Parlamentné voľby sú naplánované na jeseň 2010 a tie prezidentské na jar roka nasledujúceho.

V súvislosti s nepopulárnym zákonom o výnimočnom stave sa množia dohady, či by tento zákon mohol oslabiť pozíciu vláducej Národne demokratickej strany (NDP) prezidenta Husního Mubaraka v nadchádzajúcich voľbách. Perspektíva naplnenia podobného scenára má však len veľmi hmlisté obrysy. Gamal Soltan, riaditeľ egyptského výskumného centra pre politické a strategické štúdie Al-Ahram, tvrdí, že by tento zákon mohol naštrbiť popularitu vláducej NDP, ak sa predákom strany nepodarí presvedčiť voličov o tom, že zákon o výnimočnom stave bude

vynucovaný v rámci stanovených medzí. Vláda totiž po prvý raz počas dlhej histórie platnosti výnimočného stavu prijala právnu normu, podľa ktorej pôsobnosť orgánov štátnej moci sa bude v rámci výnimočného stavu vzťahovať len na zločiny týkajúce sa terorizmu a obchodu s drogami; na rozdiel od predchádzajúcich zákonných noviel, ktoré garantovali ohraničený rozsah pôsobnosti štátnych orgánov len ústnymi prísľubmi vládných politikov. NDP si tak pred voľbami na seba uplietla bič. Verejnosť výnimočnému stavu nefandí a ozývajú sa tiež pochybnosti o zákonnom naplnení všetkých stanovených noriem, keďže terorizmus sa dá vykladať veľmi široko.

V tomto ohľade sú podstatné dva momenty; miera výskytu teroristických činov v krajine a vládna politika voči opozícii. V prípade, že ozbrojené skupiny, ktorých činnosť bola výrazne zdecimovaná počas tvrdej proti-islamistickej kampane v deväťdesiatych rokoch, teroristické útoky rozprúdia, bude verejnosť tvrdú ruku režimu asi apaticky akceptovať. V opačnej situácii však bude hlavným prvkom duel Mubaraka s opozíciou pred voľbami a aj počas nich. V priebehu minulých rokov sa totiž ukázalo, že vláda nemá záujem rešpektovať literu zákona, akonáhle sa ukáže, že opozičné sily môžu režim ohroziť. Vo volebnom boji to bolo najevidentnejšie v roku 2005, keď sa po prvom kole odкрыla politická sila opozičných Moslimských bratov a v prezidentských voľbách sa proti režimu postavila strana Ghad. Režim v oboch prípadoch reagoval tvrdým zásahom. Nechal zatvoriť volebné miestnosti v baštách islamistov, zdvihol vlnu zatýkania ich stúpcov a kandidátov minimálne na dobu do skončenia volieb a prezidentského kandidáta Aimana Núra poslal do väzenia na základe pravdepodobne vykonštruovaných obvinení. Nie je pochyb o tom, že výnimočný stav si za podobné represie nepochybne pripísal určité zásluhy. Ved' podľa tohto zákona je zakázané organizovať zhromaždenia viac než piatich ľudí, obmedzuje sa pôsobnosť médií a zatýkanie nepohodlných osôb je oprávnené s odkazom na vágny argument, že sa jedná o národný záujem štátu. Uvalenie časovo neobmedzenej väzby v niektorých prípadoch dosahujúcej aj niekoľko mesiacov bez vznesenia obvinenia je taktiež súčasťou Mubarakovej hry o výnimočnom stave, predovšetkým v politickom zápase s opozíciou.

Že aj v tomto prípade rozšírenie platnosti zákona o výnimočnom stave úzko súvisí s voľbami a snahou režimu potlačiť opozíciu a udržať si tak oprate moci pevne v rukách, svedčia aj nedávne tvrdé zákroky vládných síl proti demonštrantom, ktorí sa napríklad v apríli zhromaždili v Káhire protestujúc proti stíhaniu dvoch sudcov z údajnej urážky justície, alebo proti študentom, ktorí sa odhodlali k tichému protestu za demokratické zmeny pred centrálou strany Ghad.

Očakávané volebné zápolenia v atmosfére výnimočného stavu za predpokladu, že sa prezident Husní Mubarak rozhodne hrať aktívnu úlohu v oboch voľbách, pravdepodobne neprinesú výrazný úpadok moci NDP.

Komentované zprávy

Ruská vojenská podpora Sýrii

Minulý mesiac jednal ruský prezident Dmitrij Medvedev s jeho syrským protějškom Bašár Asadem v Damašku o možnosti ďalší vojenské spolupráce. Byla to prvni návštěva nejvyššího představitele Ruska v Damašku od roku 1917. Kromě prodeje ruských zbraňových systémů do Sýrie jednali i o

spolupráci v energetice a turistice. Tato vojenská spolupráce znepokojuje zejména sousedící Izrael.

Podepsaná dohoda znamená, že Sýrie od Ruska nakoupí další vojenská letadla, protitankové a protiletadlové zbraně. Jedná se především o nákup bojových letounů MIG-29. Michail Dmitriyev, šéf ruského oddělení pro vojensko-technickou spolupráci, uvedl, že Sýrii vedle letadel prodají i protiletadlové systémy Pantsir, které patří k nejlepším na světě.

Tato nová zbrojní dohoda zneklidňuje USA, které již dříve uvalily sankce na Sýrii kvůli její podpoře militantních skupin. Ruský prezident se během své návštěvy Blízkého východu setkal i s politickým lídrem palestinského Hamásu Chalídem Mišálem. Na toto setkání reagoval znepokojený Izrael prohlášením, ve kterém uvádí, jak moc je zklamán, že se špička ruské politiky setkala s vůdcem teroristické organizace.

Přehodnotí USA plán na stažení svých vojsk z Iráku?

Situace v Iráku zůstává po třech měsících po parlamentních volbách stále nejistá a v zemi opět narůstá násilí. Je těžké předvídat, jak dlouho ještě potrvá jednání o koaliční vládě a jak bude vypadat politická situace v srpnu, na jehož konci by mělo dojít k odchodu většiny amerických jednotek. Zbylých 35-50 tisíc příslušníků podpůrných jednotek by pak mělo podle americko-irácké bezpečnostní dohody zemi opustit do konce roku 2011. Zdlouhavá povolební jednání v Iráku však vyvolávají otázku, zda nebude plánované stahování odloženo.

Podle listu New York Times je dodržení avizovaného časového plánu pro americkou administrativu důležité mj. i z vnitropolitického hlediska. Obamova administrativa se již nyní snaží mobilizovat svou voličskou základnu před „midterm election“. Jakékoliv prodlevy při stahování vojáků z Iráku by mohly znamenat ztrátu politických bodů, kterou si americký prezident nemůže dovolit, vezmeme-li v potaz, že nálada veřejnosti přeje spíše republikánům. Dřívější odchod amerických vojsk byl navíc jedním z hlavních bodů Obamova předvolebního programu.

Bývalý americký velvyslanec v Iráku Ryan Crocker, který se významně podílel na vyjednání americko-irácké bezpečnostní dohody a který otevřeně nesouhlasí s Obamovým plánem stažení, upozorňuje, že srpnový termín není součástí této dohody a proto by na něm neměly USA lpět za každou cenu. Podle Cockera by se USA měly řídit spíše časovým plánem stanoveným americko-iráckou dohodou, tj. stažení všech amerických jednotek do konce roku 2011.

Izraelský parlament projednává kontroverzní protiteroristický zákon

Tento týden by měl jeden z výborů Knesetu, izraelského parlamentu, jednat o návrhu zákona, který by zbavoval státního občanství osoby usvědčené ze zapojení do teroristických aktivit či špionáže pro některou z teroristických organizací. Zákon byl předložen Davidem Rotem a Robertem Ilatovem, poslanci za Jisrael Bejtenu, jednu ze stran tvořících vládní koalici. Projednávání zákona bylo oproti původnímu plánu posunuto kvůli krizi vypuknuvší po izraelském zásahu proti aktivistům směřujícím do pásma Gazy.

Knesset již dříve odmítl podobný zákon, který požadoval, aby bylo vězňům usvědčeným z terorismu odepřeno právo volit. Rot a Ilatov návrh zákona předložili pouze několik týdnů poté, co byl Ameer Makhoul, izraelský občan arabského původu, obviněn ze špionáže pro hnutí Hizballáh. Následně byl z téhož zločinu obžalován také další izraelský Arab, Omar Said.

Právě etnické hledisko činí zákon tak kontroverzním. Jeho kritici tvrdí, že bude použit výlučně proti osobám arabského původu, nikoliv proti Židům. Tato obvinění jsou živena i výrazně protiarabskými postoji špiček Jisrael Bejtenu. Otazníky se objevují také okolo přesné definice terorismu, jejíž pružnost by mohla být snadno zneužita.

Zákon se tedy dá chápat jako vnitropolitický doplněk k často tvrdým krokům současné pravicové vlády vůči palestinské menšině. Výše zmíněné kritické hlasy naznačují, že pokud bude zákon přijat, bude sloužit k zastrašení Arabů žijících uvnitř izraelských hranic. Arabská menšina je současnou vládou vnímána jako potenciální „demografická hrozba“, jejíž vysoká porodnost by v budoucnu mohla ohrozit samotný židovský charakter Izraele. Eliminovat toto nebezpečí patří k jednomu z dlouhodobě proklamovaných cílů současných vládních stran. Zákon, který právě vstupuje do Knessetu, je tedy třeba vnímat i v tomto světle.

Očekávané události

Asociační dohoda mezi Sýrií a EU

Zřejmě neočekávanější událostí příštího roku, která je odkládána syrskou stranou, bude podpis a přijetí asociační dohody mezi Sýrií a EU. Díky této smlouvě bude Sýrie dodržováním předem stanovených podmínek schopna efektivněji postupovat v hospodářské reformě. Více

Tipy na publikace

Solar Power from North Africa: Frameworks and Prospects

Správa expertiek Nemeckého inštitútu pre medzinárodné a bezpečnostné otázky sa zaoberá témou možnosti zaobstarávania energie pre Európu pomocou solárnych panelov zo Sahary. Napriek ekonomickej atraktivite plánu stojí v ceste úspešnej realizácie niekoľko prekážok. Tie nie sú len na strane severoafrických krajín, ale aj v srdci energetickej politiky EÚ. Autorky tvrdia, že ak má k fyzickému prenosu energie dôjsť v roku 2050, prvé kroky je potrebné spraviť už teraz.

http://swp-berlin.org/en/common/get_document.php?asset_id=7043

Anthony H. Cordesman: The Afghan War - A Campaign Overview.

An interesting report, published by the Center for Strategic and International Studies, relates to the ongoing Afghan war. Despite the fact that the US and its allies are investing into the development

and reconstruction of Afghanistan, there is a large amount of work ahead of them. A new trend of the international assistance is switching from military campaigns to civil issues.

The report summarizes actual metrics of the campaigns (diagrams, maps), main threats and efforts. It also provides recommendations in order to achieve the proclaimed goals.

http://csis.org/files/publication/100607_AfghanCampaignSummary_0.pdf

Trenin D., Malashenko A.: Afghanistan. A View from Moscow.

A failure of the Russian campaign in Afghanistan followed by a so called “Afghan syndrome” is still strongly present in today’s Russia. Today, Moscow views Afghanistan in terms of its security threats as well as for the Central Asian states. Moreover, Afghanistan plays an important role in Russia’s relations with Pakistan, China, India, Iran and Saudi Arabia.

The paper includes a short overview of the Russia-Afghanistan relations and summarizes current Russian interests in the region and its policy towards it. It also points to the main differences between Russia and other powers assisting in the area. At the end, the authors conclude that Russia is an essential part of the Afghanistan equation.

http://carnegieendowment.org/files/trenin_afghan_final.pdf

Co čtou experti?

At War. Notes from the Front Lines, NY Times

The New York Times provides a reported blog from the conflict zones of the post-9/11 era: Afghanistan, Pakistan, Iraq and others. The blog presents interviews with civilians, combatants in relation to the issues of insurgency, summarize current problems and life in these states.

At War appeared in 2009 and the main aim of the blog is to provide boots-on-the-ground reporting, photography, audio and video from the conflict areas. Besides, it also links to and comments on interesting articles related to the issue.

<http://atwar.blogs.nytimes.com/>

Newsletter vyjadřuje názory autorů. Názory vyjádřené v textu nemusí být nutně stanoviskem Asociace pro mezinárodní otázky.

Vedoucí programu: Irena Kalhousová. Tajemník: Lenka Filípková. Minianalýzy: Jan Hájek, Nataša Kubíková. Zpravodajství: Martin Kolář, Jana Musilová, Jakub Záhora. Tipy na publikace: Ekaterina Batueva, Michal Onderčo. Co čtou experti?: Ekaterina Batueva. Editace: Naďa Aliová, Nataša Kubíková. Grafický návrh: Side2 Šablona: Petr Netuka Sazba: Tomáš Vomáčka. Kontakt na redakci: newsletter.mep@amo.cz

---

Asociace pro mezinárodní otázky (AMO) Žitná 27, 110 00 Praha 1 Tel/Fax: +420 224 813 460 E-mail: info@amo.cz / www.amo.cz

---

© Asociace pro mezinárodní otázky 2010
